

Inauguració del Museu del Montgrí i el Baix Ter, 1986.

El Museu del Montgrí i del Baix Ter

Enric Torrent

L'any 1983, el mes d'abril, obria les seves portes el Museu del Montgrí i del Baix Ter, Centre d'Estudis i Arxiu. Acabava així un llarg període de gestació, d'obres de reforma de l'edifici i d'exposicions més o menys temporals.

A partir de l'any 1976 van començar les obres a l'edifici de la casa Pastors, un casal bastit entre els segles XV i XVIII i adquirit als anys 50 per l'Ajuntament de Torroella de Montgrí, per adequar-lo a les necessitats d'una futura casa de cultura. En aquells anys, tot girava entorn de l'arqueologia: les troballes que el Centre d'Estudis del Montgrí (creat el 1970), amb la col·laboració de l'Associació Arqueològica de Girona i el Servei d'Arqueologia de la Diputació, feien als diferents jaciments del Montgrí s'anaven acumulant a les sales de l'edifici. Això va

possibilitar que ja el 1976 s'obris una mostra de restes del paleolític.

Obertura temàtica i geogràfica

Ara bé, a partir de final del 1981, amb la redacció d'un nou projecte, s'obrí el ventall de la temàtica del museu. En primer lloc, en el mateix nom: passà de ser Museu Local i Monogràfic a Museu del Montgrí i del Baix Ter, Centre d'Estudis i Arxiu. En aquells moments s'estaven obrint tota una colla de museus comarcals a Catalunya i feia poc s'havia creat la Xarxa de Museus. Torroella, en no ser cap de comarca, no podia optar a tenir un museu comarcal. Això no va impedir que el projecte contemplés una àrea una mica més àmplia que el municipi: la zona del massís del Montgrí i la plana del Baix Ter, és a dir, Torroella de Montgrí i una part dels municipis veïns.

Exposició «Els pergamins municipals» (1983, sala 7).

En segon lloc, i dins del mateix nom –Centre d'Estudis i Arxiu–, la voluntat de convertir l'entitat en un centre de compilació i de difusió de les obres editades sobre aquesta zona, així com en el lloc on s'ubicaria l'Arxiu Històric Municipal de Torroella de Montgrí.

En tercer lloc, els temes que abastarien les exposicions del museu. Ja no es tractava tan sols de mostrar l'arqueologia de la zona (molt rica i que segurament per si mateixa ja mereixia l'existència del museu), sinó d'oferir als visitants la possibilitat de conèixer de manera global aquesta zona. Per això, es van establir tres àrees o seccions –ciències naturals, arqueologia i història–, amb la finalitat que, de manera conjunta, expliquessin el medi natural i humà d'aquest indret.

Al llarg d'aquests més de dotze anys, hem anat completant el projecte redactat. El mateix 1983 s'obria la secció d'arqueologia –reformada entre el 1990 i el 1992– i el 1987 s'inaugurava la secció de ciències naturals. La secció d'història encara no ha vist la llum, però la seva manca s'ha suplert amb un reguitzell d'exposicions temporals que han mostrat diferents aspectes, temes i períodes històrics.

Tres sales de ciències naturals

La secció de ciències naturals es divideix en tres sales. En la primera es mostra el medi natural del massís del Montgrí i de la plana del Baix Ter: la

formació i la geologia del massís; la vegetació i la fauna de la zona de penya-segats litorals, del pla, de la zona boscosa de les Dunes i dels cims; la vegetació i la fauna de la plana: camps de conreu, zones humides, les voreres del riu... I també dos temes relacionats amb el medi natural: les plantes medicinals de la zona i l'acció de l'home sobre aquest medi.

La segona ens en mostra la climatologia: els vents predominants, diferents situacions meteorològiques, les dades...

La tercera està dedicada a la flora i fauna de les illes Medes. Aquestes illes, tot i ser una continuació del Montgrí

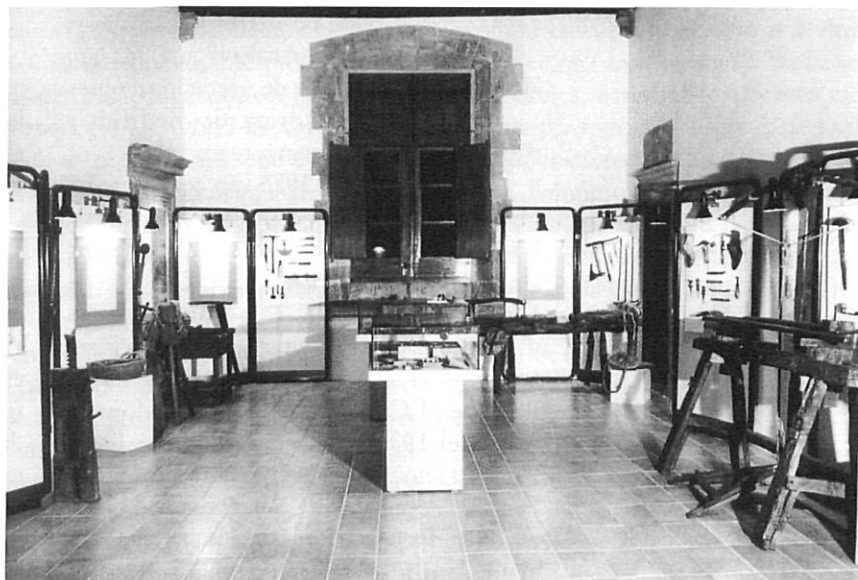
dins del mar, tenen una sèrie de particularitats a causa de la seva situació. En la mostra es poden veure les àrees terrestre i subaquàtica, des de la zona més superficial a les coves submarines.

La secció d'arqueologia també està distribuïda en tres sales. La primera ens permet situar-nos en el treball dels arqueòlegs a l'hora de buscar les restes que ens han quedat dels homes que van viure en aquesta zona durant la prehistòria i les primeres etapes de la història. També ens mostra la gran quantitat de jaciments –de tots els períodes– que hi ha al Montgrí i al seu entorn. Altres temes que hi ha són un quadre amb un arbre de l'evolució de l'home i les restes de les primeres eines que els humans van fabricar a la nostra zona.

La segona sala està totalment dedicada al període paleolític. El Montgrí va ser habitat molt aviat per l'home; les condicions que li oferia degueren ser molt favorables, tal com ens mostren les restes trobades. Hi trobava coves on podia aixoplugar-se i tant el massís com el seu entorn devien ser llocs idonis per al seu manteniment alimentari (cacera d'animals i recollida de plantes).

A la tercera es fa un repàs dels grups humans que van habitar aquest lloc des del neolític fins al període romà. Hi veiem les primeres ocupacions de la plana (en els petits turons que sobresurten), l'establiment de poblats, els contactes amb altres pobles

Exposició «Els oficis i les seves eines» (1985-86, sala 7)

de la Mediterrània i els canvis que això va suposar per a la població indígena...

La secció d'història haurà d'entroncar amb el final d'aquesta secció, a l'alta edat mitjana, i mostrar els darrers mil anys d'ocupació humana de la zona.

Exposicions i activitats

A part de les seccions permanents, el museu organitza cada any una o dues exposicions temporals (amb una durada d'entre cinc-sis mesos a un any) sobre temes històrics, econòmics, culturals, socials, naturals..., sempre de la zona del Montgrí i del Baix Ter. Esmentem, d'aquests dotze anys, «Els pergamins municipals», «Els oficis i les seves eines», «Els conreus del Montgrí», «L'ermita de Santa Caterina», «La Fira de Sant Andreu» i «El castell del Montgrí». Ara en preparem una sobre la plana del Baix Ter.

Paral·lelament a les exposicions, el museu organitza tota una altra sèrie d'activitats: conferències, cursets, sortides a llocs d'interès, presentacions (de llibres, de vídeos...), concursos... D'entre totes elles, volem destacar-ne dues: les activitats per a grups i per a les escoles.

Al llarg de tot l'any, es porten a terme una colla d'actes dirigits a grups. Van des de les sortides guiades a diferents llocs (museus, parcs...) fins a les visites, també guiades, d'indrets del nostre municipi. Les primeres les solem fer a la primavera o a la tardor i consisteixen a anar a veure altres institucions culturals del nostre voltant. Les segones les concentrem a l'estiu i tenen la finalitat de donar a conèixer aspectes i llocs del nostre municipi amb un especial interès històric i/o natural. En aquest apartat s'emmarquen les visites a la vila vella de Torroella, al castell del Montgrí, als masos fortificats, al Ter Vell, a les illes Medes, a les Dunes, al massís del Montgrí...

Per a les escoles preparem una sèrie d'activitats, semblants a les anteriors, encaminades a ensenyar-los el nostre municipi. Són més didàctiques que les preparades per als grups i es poden dividir en tres apartats: el museu, les sortides a llocs d'interès i els tallers didàctics. El museu els serveix d'introducció a l'activitat: allà coneixen quins són els aspectes més destaca-

Exposició «Cent anys de cinema a Torroella de Montgrí» (Capella de Sant Antoni, 1995).

bles del nostre entorn natural i de la nostra història. Amb la sortida —a les Medes, al castell, al riu Ter, al massís, a les Dunes...— entren en contacte directe amb allò que han vist al museu. Finalment, amb els tallers didàctics —sobre algues, plàncton, peixos, aquaris, talla de pedra prehistòrica, pintura prehistòrica...— els escolars són protagonistes d'allò que els han explicat els educadors. Pensem que aquestes activitats amb les escoles són prou importants, ja que van dirigides justament als futurs visitants i participants de les activitats programades.

Aspectes de la secció de ciències naturals: la sala de les illes Medes.

Al voltant del Montgrí

El Museu del Montgrí i del Baix Ter, Centre d'Estudis i Arxiu vol ser una entitat aglutinadora de manifestacions culturals del nostre entorn. Sabem que el Montgrí i el Baix Ter no tenen una delimitació ben definida. El massís abasta territoris dels municipis de l'Escala, Bellcaire, Ullà i Torroella de Montgrí. La plana encara té uns límits més indefinits: sabem que el mar és el seu límit oriental, ara bé, els altres són difícils de marcar.

En els nostres treballs i projectes, però, hem intentat definir aquesta zona: per a nosaltres el Baix Ter és el territori comprès pel municipi de Torroella de Montgrí i les terres dels municipis veïns que també donen a la plana (Ullà, Gualta, Fontanilles, Pals). Per tant, podríem dir que les nostres activitats tenen la finalitat de mostrar la zona que envolta el massís del Montgrí.

I ho volem fer a partir d'exposicions i altres activitats (conferències, cursets, sortides, visites...) adreçades a totes les persones, joves i grans, que d'una manera programada o esporàdica vénen a passar una estona o uns dies a la nostra contrada.

Enric Torrent i Bagudà és director del Museu del Montgrí i del Baix Ter.